

Lägesbild av situationen i komvux med anledning av covid-19-pandemin

INSAMLING VECKA 41–42

Dokumentdatum: 2020-10-29

Diarienummer: 2020:1398

Sammanfattning.....	2
Inledning.....	4
Tillvägagångssätt	4
Resultat.....	6
Söktryck och antagning.....	6
Närvaro och studieavbrott.....	8
Distansundervisningens omfattning och genomförande	9
Arbetet med elever i behov av stöd.....	11
Utmaningar för komvux som särskild utbildning	13
Utmaningar för komvux i svenska för invandrare	13
Arbetsplatsförlagt lärande.....	14
Lärlingsutbildning	17
Praktiska moment i undervisningen.....	17
Prövning för betyg.....	20
Validering av kunskap och kompetens	21
Bilaga 1. Tillvägagångssätt	23
Genomförande	23
Svarsfrekvens och urval	23
Bilaga 2. Frågeguide.	24
Frågor till huvudmän inom komvux med anledning av covid-19-pandemin	24

Sammanfattning

Skolverket har med anledning av covid-19-pandemin följt upp situationen i komvux inom ett antal områden. Totalt har 35 telefonintervjuer genomförts med representanter för huvudmän inom komvux under vecka 41–42. Våra huvudsakliga resultat är:

- **Söktrycket har ökat.** Detta gäller framförallt till kurser på gymnasial nivå inklusive yrkesutbildning inom komvux. Här uppger cirka 60–70 procent att söktrycket har ökat jämfört med förra hösten.
- **Huvudmän ger en varierad bild av hur covid-19 pandemin har påverkat antagningen.** Det ser olika ut såväl mellan olika utbildningar inom komvux som mellan kurser. Några huvudmän berättar att de inom vissa utbildningar har haft fler sökande under hösten än de har platser. Det gäller främst yrkesutbildningar, till exempel inom vård- och omsorg. Några huvudmän ser inte någon större skillnad på antagningen under hösten än tidigare medan andra berättar att söktrycket är mindre än förväntat. Flera huvudmän berättar att det har varit ovanligt högt tryck på studie- och yrkesvägledare i samband med antagningen till komvux under hösten.
- **Antalet studieavbrott har till stor del minskat eller varit oförändrat för yrkesutbildning inom komvux och särskild utbildning.** Cirka en fjärdedel av huvudmännen ser dock ett ökat antal studieavbrott i komvux på grundläggande nivå, allmänna kurser på gymnasial nivå och svenska för invandrare (sfi).
- **Huvudmännen bedriver mer distansundervisning i höst.** Fyra av fem huvudmän uppger att de bedriver mer distansundervisning inom komvux på grundläggande nivå, komvux på gymnasial nivå och inom sfi jämfört med förra hösten. Övergången till mer distansundervisning gäller dock inte i lika hög utsträckning för yrkesutbildning inom komvux och inom komvux som särskild utbildning. De flesta kommuner som har ställt om till mer distansundervisning uppger att omställningen har fungerat mycket eller ganska bra.
- **Det har blivit svårare att tillgodose elevers behov av stöd.** Tre av fem huvudmän svarar att det har varit lite eller mycket svårare tillgodose elevers behov av stöd under hösten jämfört med samma period förra året.
- **En varierad bild vad gäller utmaningar inom komvux som särskild utbildning.** Några huvudmän berättar att utbildningen har bedrivits som vanligt utan större utmaningar. Många huvudmän beskriver dock att arbetet med eleverna har fört med sig flera utmaningar. Dels för att flera av eleverna är i riskgrupp för covid-19, dels för att undervisning på distans inte lämpar sig bra för många av eleverna.
- **Vissa sfi-elever påverkas negativt av distansundervisningen.** De huvudmän som beskriver utmaningar i arbetet nämner bl.a. att dålig tillgång till digitala verktyg och bristande internetuppkoppling i hemmet har varit

begränsande för många elever. Särskilt svårt tycks det ha det varit för elever som just har börjat sin utbildning. Flera huvudmän beskriver hur många av dessa elever har haft svårt att ta till sig av distansundervisning och lärare har behövt ställa om och skapa nya arbetssätt i undervisningen.

- **De flesta uppger att möjligheterna att genomföra arbetsplatsförlagt lärande (apl) påverkas i någon utsträckning.** Cirka var femte huvudman uppger att möjligheterna att genomföra apl påverkas i mycket eller ganska hög utsträckning under hösten. Utbildningar inom vård- och omsorg är de utbildningar där flest huvudmän uppger att möjligheterna att genomföra apl påverkas.
- **Apl behövde i vissa fall skjutas fram från våren men kan i de flesta fall genomföras i höst.** Tre av fem huvudmän uppger att de skjutit fram apl från våren. I de fall kommuner har behövt skjuta fram apl från våren uppger de flesta att den kommer att kunna genomföras under hösten.
- **Läringsutbildning påverkas i låg utsträckning enligt huvudmännen.** Bland de huvudmän som erbjuder lärlingsutbildning var det vanligaste svaret att möjligheten att genomföra lärlingsutbildning inte påverkas.
- **En majoritet menar att praktiska moment påverkas i mycket låg utsträckning eller inte alls under hösten.** Cirka 60 procent av huvudmännen uppger att de i någon utsträckning har behövt skjuta fram praktiska moment från våren. Av dessa huvudmän uppger de flesta att momenten kommer att kunna genomföras under hösten.
- **Endast ett fåtal uppger att möjligheten att genomföra prövning påverkas i mycket eller ganska hög utsträckning under hösten.** En del huvudmän uppger att de har sett en ökad efterfrågan på att göra prövning under hösten, medan en del uppger att de inte har sett någon ökning.
- **En majoritet svarar att möjligheterna att validera elevers kunskaper inte påverkas alls eller endast i mycket låg utsträckning.** De allra flesta huvudmän uppger också att de inte sett någon ökad efterfrågan på validering under hösten.

Inledning

Skolverket har med anledning av covid-19-pandemin följt upp situationen i komvux under hösten 2020. Skolverket har tidigare under året gjort en rad snabbuppföljningar för att ge lägesbilder av hur pandemin påverkar skolväsendet och vilka åtgärder som vidtagits. I den här rapporten redovisas resultat från ytterligare en sådan uppföljning. Skolverket vet från dessa tidigare uppföljningar att vissa områden som arbetsplatsförlagt lärande (apl) och praktiska moment i undervisningen på komvux påverkats av pandemin, varför dessa följs upp nu. Därtill behandlar undersökningen också ett par nya områden som prövning och validering. Undersökningen är avsedd att ge en snabb lägesbild av komvux under hösten 2020 utifrån följande nio områden:

- Söktryck och antagning till utbildningar på komvux
- Närvaro och studieavbrott hos elever
- Distansundervisningens omfattning och genomförande
- Arbetet med elever i behov av stöd
- Eventuella utmaningar på komvux i svenska för invandrare och inom komvux som särskild utbildning
- Arbetsplatsförlagt lärande (apl) och lärlingsutbildning
- Praktiska moment i undervisningen
- Prövning
- Validering

Resultatet från denna undersökning utgör även ett underlag i Skolverkets arbete med regeringsuppdraget om covid-19 pandemins konsekvenser.¹

Tillvägagångssätt

Undersökningen riktar sig till kommunala huvudmän inom komvux med frågor utifrån de ovannämnda områdena. Empiriinsamlingen består av telefonintervjuer.

Totalt 40 huvudmän kontaktades för intervjuer i början på oktober. Intervjuer genomfördes med 35 huvudmän. I urvalet valdes två kommuner från varje län ut.² En förutsättning för att ingå i ramen för urvalet var att kommunen hade elever inom alla de verksamheter inom komvux som studien undersöker: komvux på grundläggande och gymnasial nivå, komvux i svenska för invandrare och som särskild utbildning.³ Hänsyn har också tagits till hur stor del av utbildningen på komvux som kommunen genomför i egen regi. Huvudmännen fick frågorna under

¹ Uppdraget återges i regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Statens skolverk, Ändringsbeslut 2020-06-17, uppdrag 17.

² Exklusive Gotland som inte var med i urvalsramen.

³ Den 1 juli 2020 upphörde särsvux som en egen skolform, för att istället bli en del av komvux, som särskild utbildning. Komvux som särskild utbildning ges på både grundläggande och gymnasial nivå. För att öka läsbarheten används i denna rapport förkortningen särsvux synonymt med komvux som särskild utbildning.

vecka 40 och insamlingen genomfördes under vecka 41–42. I och med att det är ett relativt litet urval huvudmän som tillfrågats, bör de andelar som uppges i rapporten tolkas med försiktighet. Att exakta procentsatser ändå redovisas i de flesta fall har till syfte att förenkla läsningen av rapporten. I bilaga 1 och 2 finns mer information om tillvägagångssättet och den frågeguide som använts.

Resultat

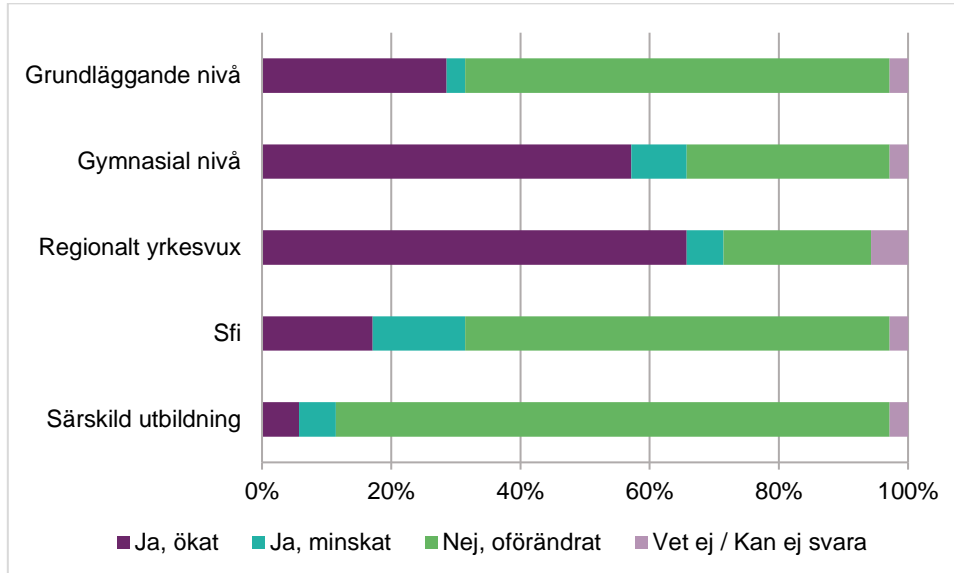
I detta avsnitt presenteras undersökningens resultat. Resultaten redovisas utifrån undersökningens nio frågeområden.

Söktryck och antagning

Huvudmännen har fått svara på om de har sett någon förändring i söktryck till utbildning på komvux under hösten i år jämfört med förra hösten. Söktrycket har enligt huvudmännen ökat mest till yrkesutbildningar inom komvux samt till kurser på komvux på gymnasial nivå.⁴ Där uppger 66 respektive 57 procent av huvudmännen att de har sett ett ökat söktryck. Vad gäller komvux på grundläggande nivå och för komvux i svenska för invandrare (sfi) uppger färre huvudmän att de ser ett ökat söktryck, 29 respektive 17 procent. Endast 6 procent, d.v.s. 2 huvudmän, uppger att de har sett ett ökat söktryck till komvux som särskild utbildning (särvox).

Få huvudmän uppger att de har lägre söktryck till utbildningarna under hösten jämfört med förra hösten. Den verksamhet inom komvux som flest huvudmän uppger att de ser ett minskat söktryck till är sfi, där 14 procent uppger detta, se diagram 1.

⁴ Även yrkesutbildningar inom komvux utgörs av kurser på gymnasial nivå. I denna rapport särredovisas dock yrkesutbildningar inom komvux. Yrkesutbildning inom komvux kan egenfinansieras av kommunerna eller finansieras av förordning (2016:937) statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning. I undersökningen har vi specifikt frågat om regionalt yrkesvux. Eftersom det inte är uteslutet att huvudmän har svarat utifrån yrkesutbildning i sin helhet, både egenfinansierade- och statsbidragsfinansierade kurser, använder vi i rapporten begreppet ”yrkesutbildning inom komvux”.

Diagram 1. Fråga: Ser ni någon förändring i söktryck under hösten i år jämfört med förra hösten? (Andel)

n=35.

Huvudmännen har även haft möjlighet att kommentera på vilket sätt covid-19-pandemin har påverkat antagningen inom komvux under hösten. I sina svar ger huvudmännen en varierad bild där det ser olika ut såväl mellan olika utbildningar inom komvux och som mellan kurser.

Några huvudmän berättar att de inom vissa utbildningar har haft fler sökande under hösten än de har platser. Det gäller främst yrkesutbildningar, till exempel inom vård och omsorg. Högt söktryck och kö till yrkesförarutbildning nämns också i sammanhanget. En huvudman berättar att hos dem har det fungerat bra att bereda platser för sökande till yrkesutbildningar men det är kö till övriga utbildningar inom komvux. En annan huvudman berättar att de har kö till sfi på grund av att många har återvänt efter att de hoppat av under våren. Anledningen till att det har blivit kö till utbildningen nu är att de tar in färre elever i höst eftersom de måste sprida ut sig i lokalerna för att hindra smittspridning.

Ett par huvudmän berättar att de har mindre söktryck under hösten vilket lett till tomma platser på kurser och färre erbjudna kurser. En huvudman berättar att de har sett en minskning av ansökningar till sfi från sådana som ansöker första gången men att ansökningar till sfi i övrigt har ökat. Ett par huvudmän berättar att det blev en minskning på sfi under våren men att ansökningarna nu är tillbaka på normal nivå. På särvux berättar en huvudman att många elever i riskgrupp har pausat eller avbrutet sina studier.

Några huvudmän berättar att de har varit ovanligt högt tryck på studie- och yrkesvägledarna i samband med antagningarna till komvux under hösten. Det har blivit svårare att genomföra inskrivningssamtal och kompetenskartläggningar på grund av att kommunikationen sker på distans. Arbetet är också mer tidskrävande för studie- och yrkesvägledarna eftersom fler elever har behov av rådgivning i

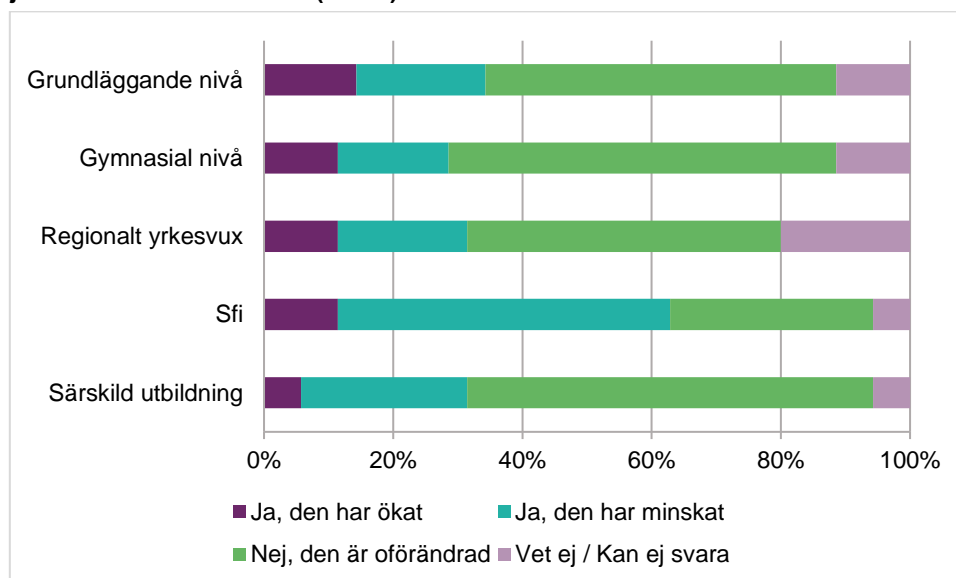
samband med sina studieplaner. En huvudman nämner att en konsekvens av covid-19 pandemin är förlängningen av kurser som har ökat i och med att elever, exempelvis på grund av sjukdom, inte hinner bli färdiga inom utsatt tid.

Närvaro och studieavbrott

Huvudmännen har även fått svara på om de ser någon förändring i närvaro bland eleverna, samt om de ser någon förändring gällande studieavbrott under hösten i år jämfört med förra hösten.

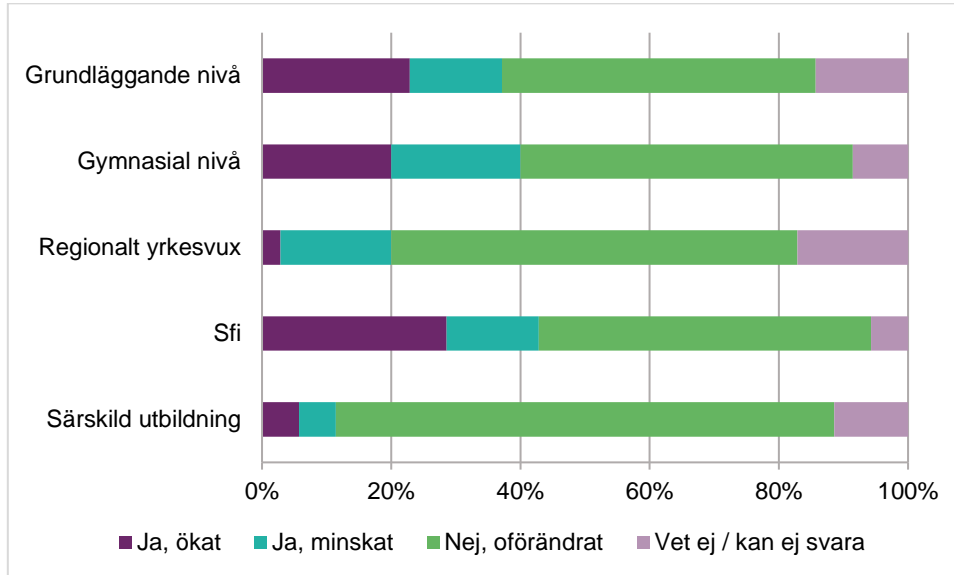
Frågan om närvaro är inte helt enkel för huvudmännen att besvara, eftersom närvaro inte alltid registreras inom kommunal vuxenutbildning på samma sätt som för exempelvis gymnasieskolan. Huvudmännens svar ger dock en fingervisning om det finns skillnader i elevers närvaro mellan åren. Vad gäller närvaro indikerar huvudmännens svar att den framförallt har påverkats negativt inom sfi. Där uppger 51 procent av huvudmännen att närvaron har minskat, se diagram 2.

Diagram 2. Fråga: Ser ni någon förändring i närvaro bland eleverna under hösten i år jämfört med förra hösten? (Andel)

n=35.

Vad gäller studieavbrott så uppger de flesta huvudmän att de är oförändrade eller har minskat för yrkesutbildning inom komvux, liksom för särvux. Vad gäller komvux på grundläggande nivå, gymnasial nivå och sfi uppger en del huvudmän att de ser en ökning av studieavbrotten i höst, 23, 20 respektive 29 procent av huvudmännen uppger detta, se diagram 3.

Diagram 3. Fråga: Ser ni någon förändring gällande studieavbrott under hösten i år jämfört med förra hösten? (Andel)

n=35

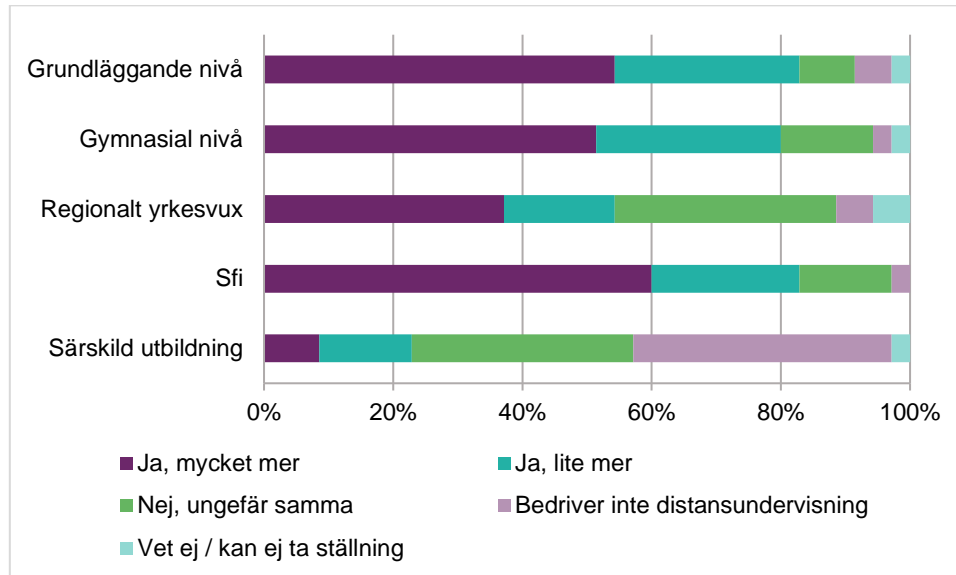
Distansundervisningens omfattning och genomförande

En del undervisning på komvux bedrivs idag på distans, och så låg det till även innan covid-19-pandemin. Sedan den 15 juni gäller inte längre Folkhälsomyndighetens tidigare rekommendation om att gymnasieskolor och komvux skulle undervisa på distans. Idag ska komvux följa Folkhälsomyndighetens föreskrifter, allmänna råd och rekommendationer som gäller för samhället för att minska smittspridningen. Komvux kan i vissa fall återgå till undervisning i skolans lokaler medan det i andra fall kan innebära att distansundervisning delvis fortfarande behövs för att undvika smittspridning.

I undersökningen har huvudmännen fått svara på om de, med anledning av pandemin, bedriver mer distansundervisning i höst jämfört med hösten 2019. Resultaten visar att huvudmännen till stor del bedriver mer distansundervisning i höst, framförallt vad gäller komvux på grundläggande nivå, på gymnasial nivå och inom sfi. Där uppger över 80 procent av huvudmännen att de bedriver mycket eller lite mer distansundervisning denna höst, med anledning av pandemin.

Omställningen till mer distansundervisning är inte lika stor för yrkesutbildning inom komvux, men även för denna verksamhet uppger över hälften av huvudmännen att de bedriver mycket eller lite mer distansundervisning i höst med anledning av pandemin. Vad gäller särsvux har huvudmännen i mycket lägre utsträckning ställt om till mer distansundervisning. 23 procent av huvudmännen uppger att de bedriver mycket eller lite mer distansundervisning i höst inom särsvux, medan 34 procent uppger att de bedriver lika mycket distansundervisning denna höst som förra hösten. 40 procent av huvudmännen uppger att de inte bedriver någon distansundervisning alls inom särsvux, se diagram 4.

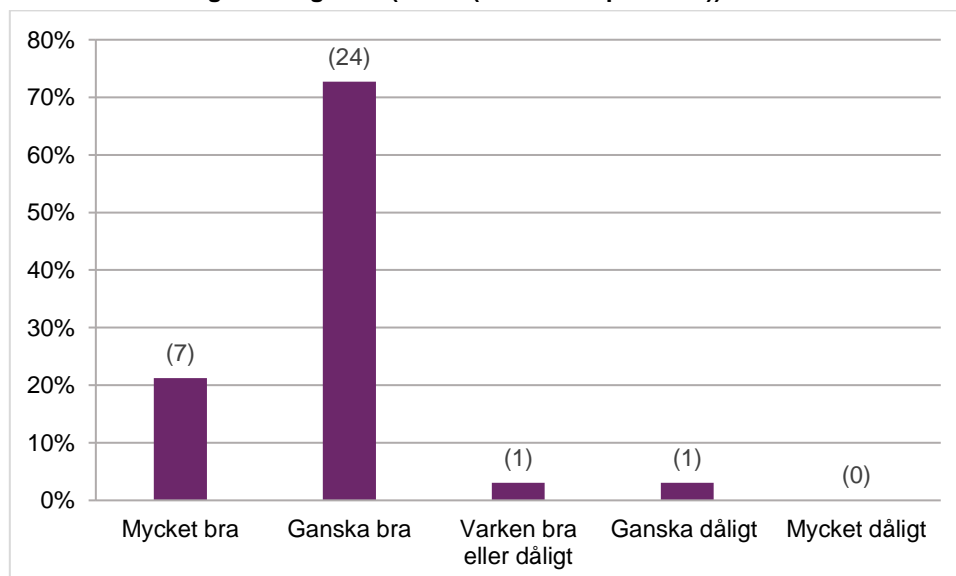
Diagram 4. Fråga: Bedriver ni, med anledning av pandemin, mer distansundervisning nu i höst jämfört med förra hösten? (Andel)

n=35

De huvudmän som uppger att de har ställt om till mer distansundervisning upplever i stor utsträckning att denna omställning har fungerat bra. 21 procent av huvudmännen uppger att omställningen har fungerat mycket bra, medan 73 procent av huvudmännen uppger att omställningen har fungerat ganska bra. Endast en huvudman uppger att omställningen har fungerat ganska dåligt, se diagram 5. Två huvudmän uppger att de inte har ställt om till mer distansundervisning.

Diagram 5. Fråga: Om ni har ställt om till mer distansundervisning, hur upplever ni att denna omställning har fungerat? (Andel (antal inom parentes))

n=33

Huvudmännen har även haft möjlighet att utveckla sina svar om distansundervisningen, till exempel vad gäller utmaningar. Många huvudmän lyfter att, även om övergången till mer distans har fungerat ganska bra, så finns det flera utmaningar. Flera huvudmän uppger att de digitala verktyg de nu använder har fungerat bra, men att det finns problem kopplat till elevers tillgång digitala verktyg och elevers kompetens vad gäller användandet av digitala verktyg. Detta är ett problem främst för elever inom sfi och sårsvux, samt enligt vissa huvudmän för elever som studerar på grundläggande nivå. Huvudmännen lyfter också att distansundervisningen är svårare för elever med svaga språkkunskaper i svenska. I undersökningen har huvudmännen fått utveckla sig mer om utmaningarna i arbetet med eleverna på sfi och inom sårsvux, och vad de gör för att möta dessa utmaningar. Mer om det går att läsa på sid. 13.

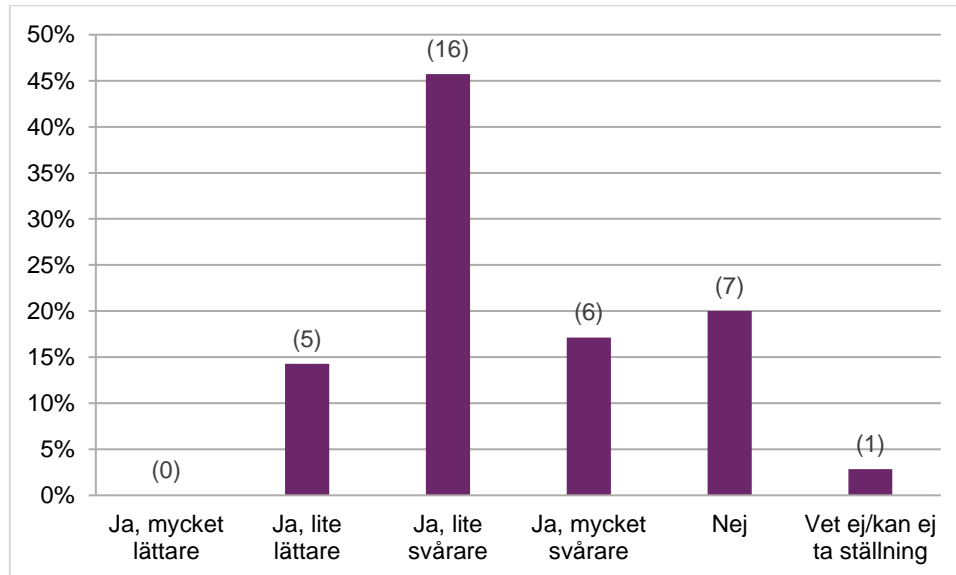
Huvudmännen lyfter också fördelar med övergången till distans. För en del elever har övergången till distans varit positiv. Det kan exempelvis vara elever som har lättare att få studero när de är hemma och studerar, eller elever som har lättare att delta på grund av den ökade flexibilitet som distansundervisningen innebär.

Arbetet med elever i behov av stöd

Distansundervisningen har skapat nya utmaningar för elever i behov av stöd inom komvux.⁵ De tillfrågade huvudmännen har fått svara på om deras möjligheter att tillgodose elevers behov av stöd har förändrats under hösten jämfört med samma period förra året. En majoritet av huvudmännen (22 huvudmän) uppger att det har blivit lite eller mycket svårare att tillgodose elevernas behov av stöd. Fem huvudmän uppger att det har blivit lite lättare att tillgodose elevernas behov av stöd, och sju huvudmän uppger att deras möjligheter att tillgodose elevernas behov av stöd inte har förändrats, se diagram 6.

⁵För elever inom kommunal vuxenutbildning gäller bestämmelserna om extra anpassningar, men elever inom komvux har inte rätt till särskilt stöd. 3 kapitlet 5–6 §§ skollagen (2010:800)

Diagram 6. Fråga: Har era möjligheter att tillgodose elevers behov av stöd förändrats under hösten jämfört med samma period förra året? (Andel (antal inom parentes))

n=35

Huvudmännen har även haft möjlighet att kommentera på vilket sätt covid-19-pandemin har påverkat arbetet med att tillgodose elevers behov av stöd. Svaren visar att pandemin har gjort att flera huvudmän ställt om i sitt arbete med stöd. Flera huvudmän vittnar om sina lärares kreativitet i att hitta sätt att ge elever stöd både på plats och på distans.

Några huvudmän tycker att distansundervisningen har skapat möjligheter för ökat lärarstöd till elever och att den har gjort det enklare att uppmärksamma och ge stöd till elever. Fler lyfter det motsatta, att distansundervisningen gör det svårare att uppmärksamma och nå elever i behov av stöd. Särskilt gäller det elever som är i omfattande behov av stöd som lämpar sig bättre för undervisning på plats.

Flera av huvudmännen berättar att elever erbjuds stöd både på distans och på plats i skolans lokaler. Några berättar hur de upprättat studiestugor där elever har kunnat boka tid hos pedagoger som ger stöd till elever både enskilt och i mindre grupper. Många påpekar att arbetet med elever individuellt har ökat markant som följd av pandemin. En utmaning med detta har varit att hitta tillräckligt med tid eftersom det tar mer tid i anspråk att ge stöd till elever individuellt än i grupp.

Flera huvudmän berättar att elever med begränsad erfarenhet av digitala verktyg sedan tidigare har stora utmaningar och behov av stöd med tekniken. Det har visat sig vara svårt att ge teknikstöd på distans men det har då ofta funnits möjlighet att komma till skolan för teknikstöd. En huvudman berättar att de har börjat med orienteringskurser i digitalisering för att bemöta elevers behov av stöd med den digitala tekniken.

Utmaningar för komvux som särskild utbildning

Huvudmännen har fått svara på frågan om det finns specifika utmaningar i arbetet med elever inom komvux som särskild utbildning med anledning av covid-19 pandemin. Några huvudmän berättar att utbildningen har bedrivits som vanligt utan större utmaningar under pandemin. Många huvudmän beskriver dock att arbetet med eleverna har fört med sig flera utmaningar. Dels för att flera av eleverna är i riskgrupp för covid-19, dels för att undervisning på distans inte lämpar sig så väl för många av eleverna.

Många av huvudmännen har gjort skolan tillgänglig under covid-19 pandemin och erbjudit eleverna undervisning på plats. Skolor har organiserat undervisning på olika sätt för att minska risken för smitta. Undervisningen har till exempel bedrivits i mindre grupper för de elever som är i riskgrupp på vissa skolor. På några skolor har personalen burit skyddsutrustning vid undervisning. Andra exempel innefattar mindre elevgrupper, förkortade undervisningspass och undervisning utomhus.

Flera huvudmän berättar att elever inte har kommit till skolan trots åtgärder för att minska risken för smitta. Då har lärarna ibland försökt skicka uppgifter till elevers särskilda boenden eller försökt hålla kontakt genom telefon. Lärare har gjort hembesök till elever som inte kommit till skolans lokaler när besöksreglerna för boendena lättades. Andra lärare har skickat läxor till eleven eller hållit kontakt via brev. Dessa lösningar har dock enbart fungerat till en viss del. Detta eftersom inte alla elever kan arbeta med material hemma och eftersom inte alla uppgifter lämpar sig för enskilt hemarbete.

Några huvudmän har bedrivit undervisning på distans. Men det har funnits utmaningar med detta eftersom många elever har svårt att tillgodogöra sig undervisning på distans och är i behov av stöd vid att använda digitala verktyg. Vissa elever har inte haft möjlighet att få stöd med digitala verktyg i sitt boende, på grund av tekniska begränsningar och dåliga uppkopplingar.

Enligt några huvudmän har eleverna mått dåligt av att den sociala samvaron i skolan har försvunnit under pandemin.

Utmaningar för komvux i svenska för invandrare

Huvudmännen har fått svara på frågan om det finns specifika utmaningar i arbetet med elever inom sfi med anledning av covid-19 pandemin. Flera huvudmän säger att många elever som läser sfi har påverkats av pandemin eftersom undervisningen har bedrivits på distans i större omfattning än tidigare. Elever som har kommit längre i sin utbildning har påverkats något mindre än elever som just har börjat läsa inom sfi, eller går studieväg 1, som riktar sig till elever med kort utbildningsbakgrund. För många av eleverna med kort utbildningsbakgrund har det varit särskilt svårt att ta till sig av distansundervisning och lärare har behövt ställa om och skapa nya arbetssätt. Huvudmännen nämner olika exempel på hur de försökt lösa situationen. Dessa exempel inbegriper undervisning utomhus, undervisning i mindre grupper och enskild undervisning. Ett par huvudmän berättar att elever som inte behärskar tekniken som krävs för digital

distansundervisning har kunnat hämta uppgifter på skolan med frankerade svarskuvert för att skicka tillbaka till skolan.

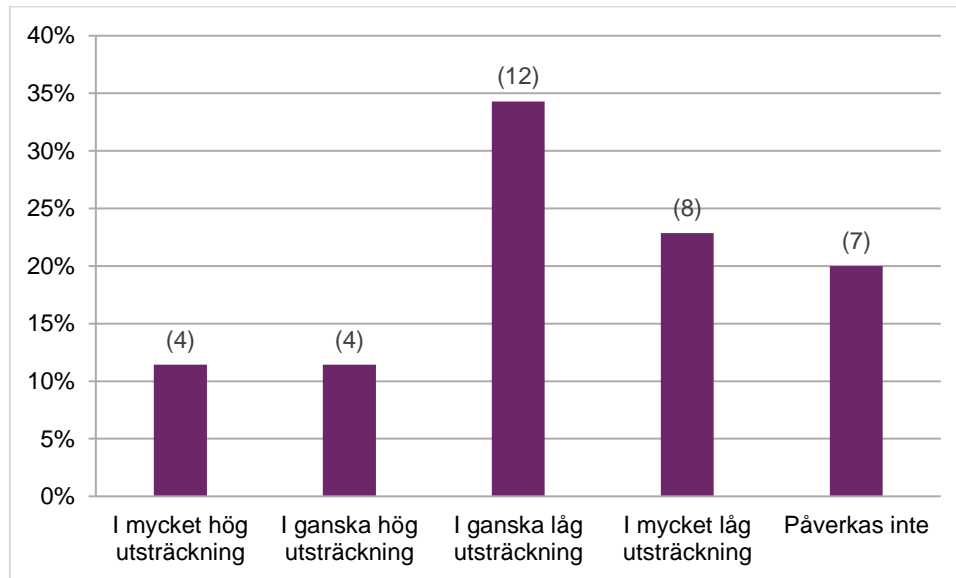
Flera huvudmän berättar att dålig tillgång till digitala verktyg och bristande internetuppkopplingar i hemmet har varit begränsande för eleverna inom sfi. Särskilt svårt har det varit för elever med kort utbildningsbakgrund då dessa ofta saknar den digitala kompetensen som krävs. Flera huvudmän har lånat ut digitala verktyg i form av datorer eller surfplattor till de elever som behövt. Några huvudmän berättar att eleverna tagit stora kliv i sin digitala kompetens under den senaste tiden. Men även om det har funnits möjligheter att låna digitala verktyg så har det inte alltid räckt till eftersom förutsättningarna för användandet ibland har saknats hos eleverna. På grund av språkbarriären har det även ibland varit svårt att ge stöd på distans i användning av tekniken. En huvudman berättar att de både satt in studievägledning via nätet och teknisk support för de elever som behövt det.

Några huvudmän berättar att en annan konsekvens av distansundervisningen på sfi är det tar längre tid för eleverna att få betyg eftersom det är svårare att nå målen. Särskilt gäller det de muntliga delarna av utbildningen. Kurser förlängs som konsekvens av detta. Det samma gäller yrkesutbildningar som genomförs i kombination med sfi där det under våren var svårt att genomföra utbildningen på arbetsplatser. Detta har gjort att kurserna i många fall har behövt förlängas.

Arbetsplatsförlagt lärande

I frågeområdet om arbetsplatsförlagt lärande (apl) har huvudmännen fått svara på om möjligheten att genomföra apl påverkas under hösten med anledning av pandemin. De flesta huvudmän uppger att deras möjligheter att genomföra apl påverkas i någon utsträckning. Det vanligaste svaret är dock att möjligheterna att genomföra apl påverkas i ganska låg utsträckning, 34 procent har svarat det. Cirka 23 procent av huvudmännen har svarat att möjligheterna att genomföra apl har påverkats i mycket eller ganska hög utsträckning. Lika många huvudmän har svarat att möjligheten att genomföra apl påverkas i mycket låg utsträckning, och 20 procent av huvudmännen har svarat att möjligheterna att genomföra apl inte påverkas alls under hösten, se diagram 7.

Diagram 7. Fråga: I vilken utsträckning påverkas möjligheten att genomföra apl under hösten med anledning av covid-19-pandemin? (Andel (antal inom parentes))

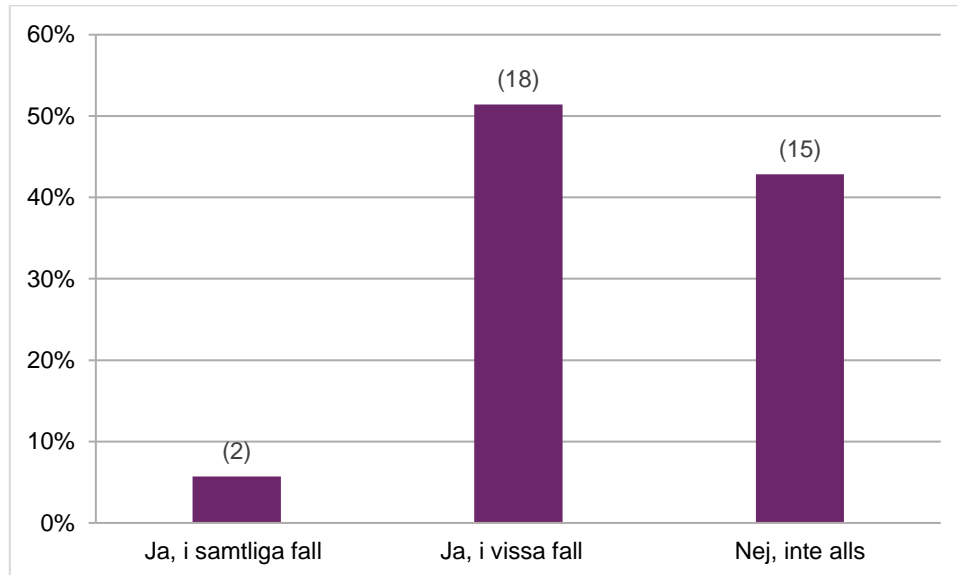
n=35

Huvudmän som svarat att deras möjligheter att genomföra apl under hösten påverkas i någon utsträckning har fått följdfrågan om vilka kurser det berör främst. De utbildningar som nämns oftast hos huvudmännen är kurser inom vård- och omsorg, följt av kurser inom barn- och fritid och inom restaurang. Några huvudmän uppger också att det har varit svårare inom industritekniska kurser, inom yrkesförarutbildningar och för yrkeskurser som görs i kombination med sfi.

Uppskjuten apl från våren

Huvudmännen har också fått svara på om de har behövt skjuta fram apl från våren, och om den i sådana fall kommer att kunna genomföras i höst. En majoritet av huvudmännen, 51 procent, uppger att de skjutit fram apl från våren i vissa fall. Ytterligare 6 procent, d.v.s. 2 huvudmän, uppger att de skjutit fram apl från våren i samtliga fall, medan 43 procent av huvudmännen uppger att de inte behövt skjuta fram någon apl från våren, se diagram 8.

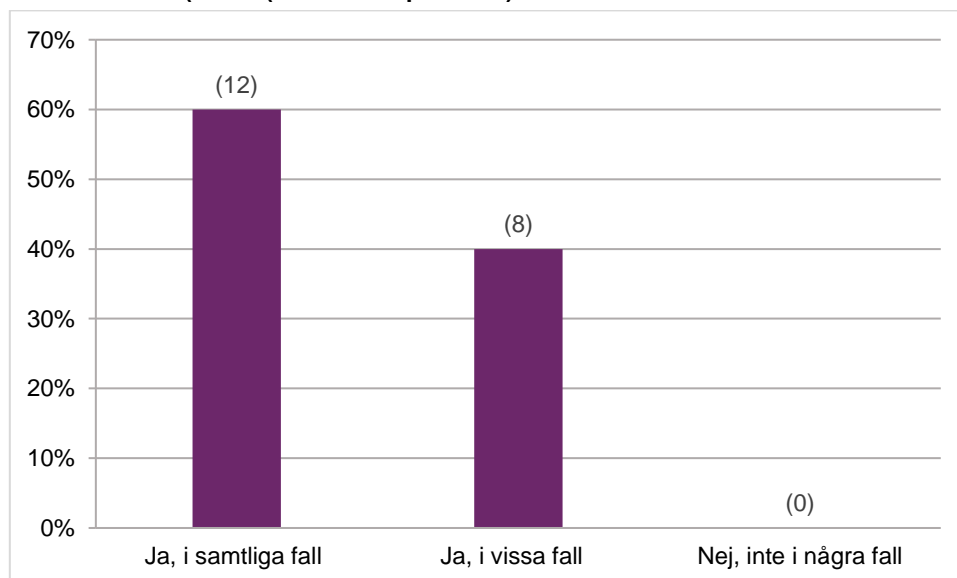
Diagram 8. Fråga: Har ni behövt skjuta fram apl från våren med anledning av covid-19-pandemin? (Andel (antal inom parentes))

n=35.

I de fall huvudmän uppgett att de skjutit fram apl från våren har de fått svara på om det arbetsplatsförlagda lärandet kommer att kunna genomföras under hösten. En majoritet av de svarande, 60 procent, uppger att apl kommer att kunna genomföras i samtliga fall, medan 40 procent uppger att den kommer att kunna genomföras i vissa fall. Ingen huvudman som har skjutit upp apl från våren har uppgett att den inte i några fall kommer att kunna genomföras under hösten, se diagram 9.

Diagram 9. Fråga: Om ni skjutit fram apl från våren, kommer den att kunna genomföras under hösten? (Andel (andel inom parentes)).

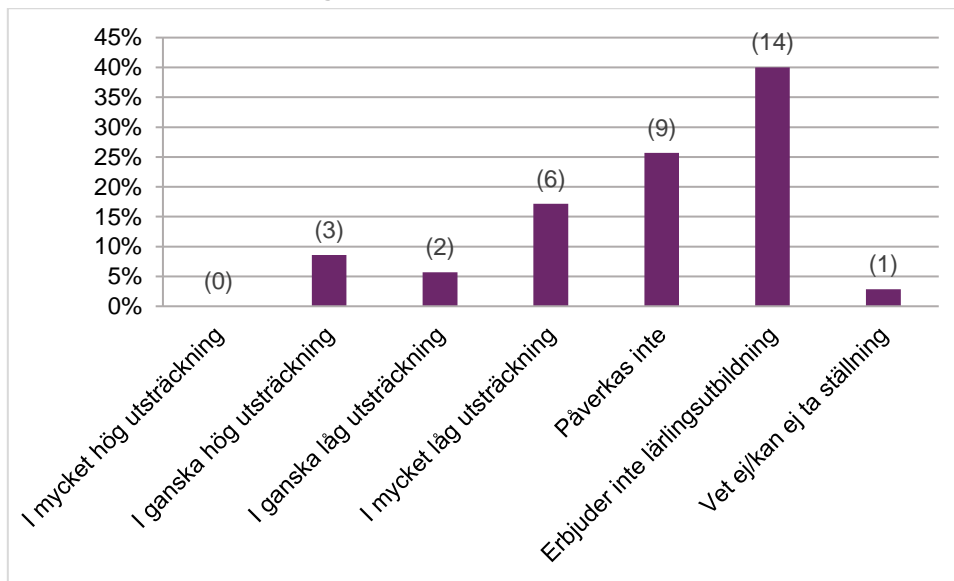

n=20

Lärlingsutbildning

Huvudmän har också fått svara på i vilken utsträckning möjligheterna att genomföra lärlingsutbildning påverkas under hösten med anledning av pandemin. 40 procent av huvudmännen har uppgett att de inte erbjuder lärlingsutbildning. Av de som uppgett att de erbjuder lärlingsutbildning har de flesta, fyra av fem, angett att möjligheterna att genomföra lärlingsutbildning inte påverkas eller påverkas i mycket låg utsträckning under hösten, se diagram 10.

Diagram 10. I vilken utsträckning påverkas möjligheten att genomföra lärlingsutbildning under hösten med anledning av covid-19-pandemin? (Andel (antal inom parentes))

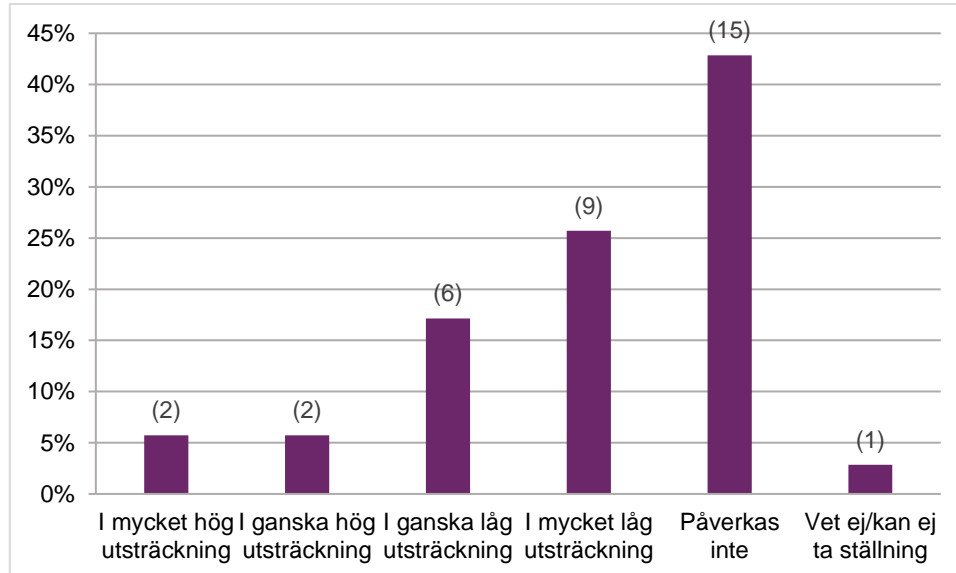
n=35

Praktiska moment i undervisningen

Nästa frågeområde har handlat om i vilken utsträckning möjligheterna att genomföra praktiska moment i undervisningen påverkas under hösten, med anledning av pandemin. Med praktiska moment menar vi exempelvis laborationer eller praktiska moment i yrkeskurser, dock inte arbetsplatsförlagt lärande.

Det vanligaste svaret som huvudmännen ger är att möjligheten att genomföra praktiska moment inte påverkas under hösten med anledning av pandemin, 43 procent har svarat det. Det näst vanligaste svaret är att möjligheterna att genomföra praktiska moment påverkas i mycket låg utsträckning, 26 procent, följt av att de påverkas i ganska låg utsträckning, 17 procent. Totalt 11 procent, d.v.s. 4 huvudmän, har svarat att deras möjligheter att genomföra praktiska moment under hösten påverkas i mycket eller ganska hög utsträckning, se diagram 11.

Diagram 11. Fråga: I vilken utsträckning påverkas möjligheten att genomföra praktiska moment, exempelvis laborationer eller moment i yrkeskurser, under hösten med anledning av covid-19-pandemin? (Andel (antal inom parentes))

n=35

Huvudmän som svarat att deras möjligheter att genomföra praktiska moment under hösten påverkas i någon utsträckning, har fått svara på hur de gör för att hantera det. Den vanligaste lösningen som huvudmännen nämner är att genomföra praktiska moment i mindre grupper, och vid fler tillfällen. En huvudman lyfter att en följd av det blir att kursen då tappar fart, vilket innebär en ökad arbetsbörda för lärare med fler undervisningstimmar fast med samma resultat som tidigare. En annan huvudman uppger att de för att hantera situationen har anställt fler lärare och instruktörer.

En annan lösning, som lyfts av flera huvudmän, är att genomföra de praktiska momenten på distans. Då gör eleverna momenten hemma och visar läraren genom att fotografera eller filma.

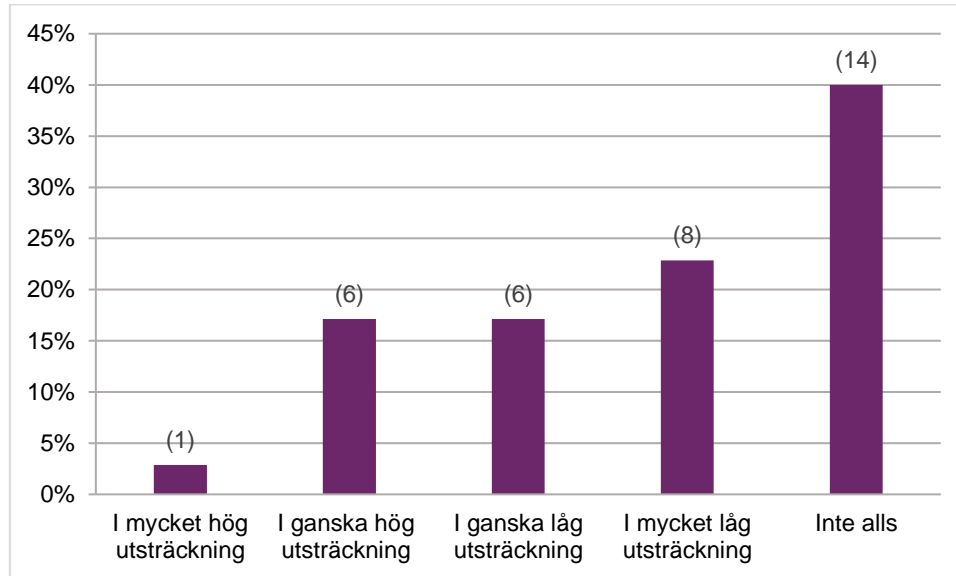
Samtidigt lyfter några huvudmän att det finns moment som inte går att genomföra i det rådande läget. Det kan handla om hjärt- och lungräddning eller praktiska moment inom vård- och omsorg, där eleverna behöver träna på varandra. En del huvudmän uppger att de då har skjutit upp sådana moment. I vissa fall har man använt skyddsutrustning uppger en huvudman.

Uppskjutna praktiska moment från våren

Vi har också frågat huvudmännen om de har behövt skjuta fram praktiska moment från våren med anledning av pandemin. Totalt 60 procent av huvudmännen uppger att de har behövt skjuta fram praktiska moment i någon utsträckning, medan 40 procent av huvudmännen uppger att de inte har behövt skjuta fram några praktiska moment alls. Bland de som har behövt skjuta fram praktiska moment från våren är det vanligaste svaret att de har behövt göra det i mycket

eller ganska låg sträckning, vilket två av tre av dessa huvudmän anger. se diagram 12.

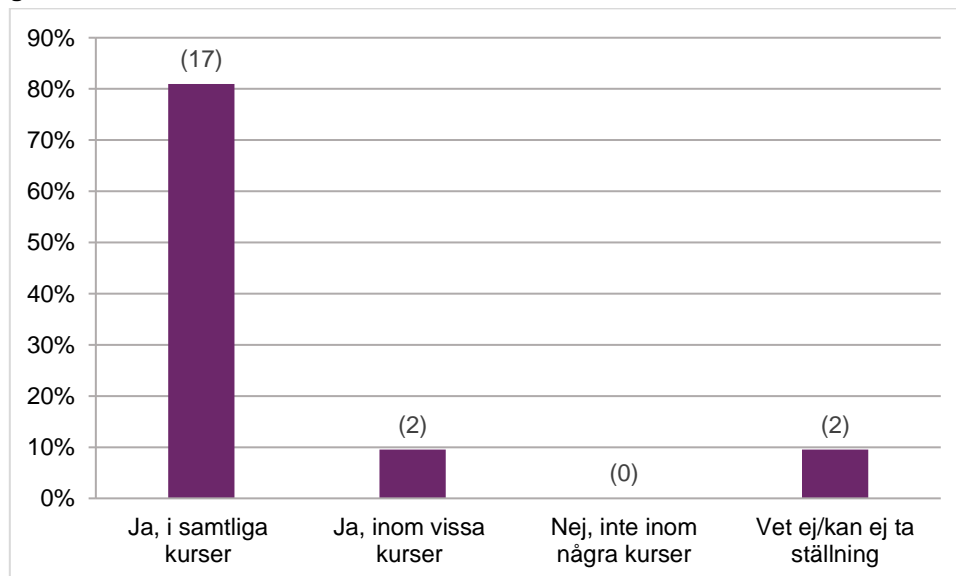
Diagram 12. Fråga: Har ni behövt skjuta fram praktiska moment från våren med anledning av covid-19-pandemin? (Andel (antal inom parentes))

n=35

Huvudmän som svarat att de i någon utsträckning behövt skjuta fram praktiska moment från våren har fått svara på om momenten kommer att kunna genomföras under hösten. De flesta huvudmän uppger att momenten kommer att kunna genomföras under hösten i samtliga kurser, se diagram 13.

Diagram 13. Fråga: Om ni skjutit fram praktiska moment från våren, kommer de att kunna genomföras under hösten?

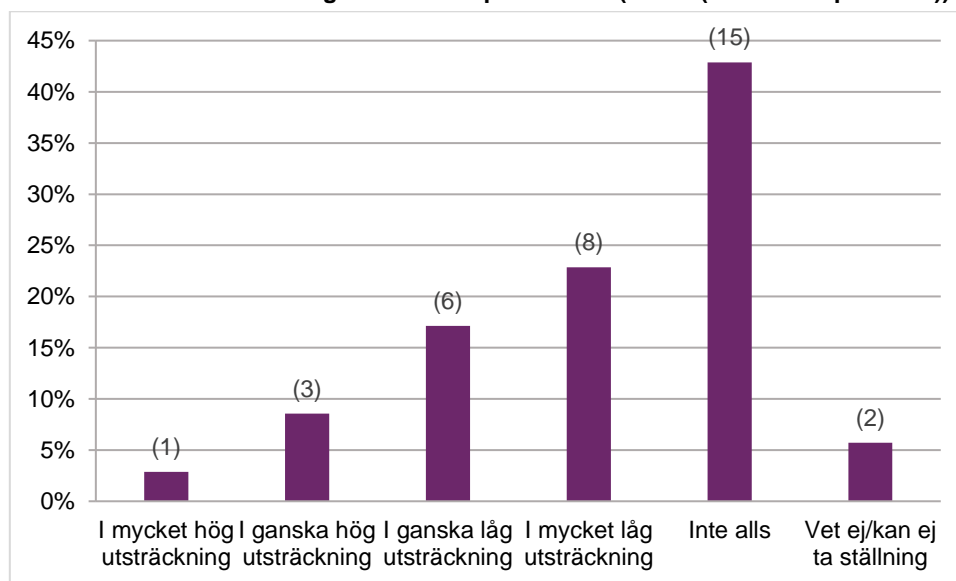

n=21

Prövning för betyg

En prövning är en bedömning av en persons kunskaper i förhållande till de kunskapskrav som finns i kursplaner. Den som genomgår en prövning får ett betyg i den specifika kurs som prövning avser. Huvudmännen har fått svara på i vilken utsträckning deras möjligheter att genomföra prövning för betyg påverkas under hösten. Endast ett fåtal huvudmän uppger att möjligheten att genomföra prövning påverkas i mycket eller ganska hög utsträckning. Det vanligaste svaret från huvudmännen är att möjligheterna att genomföra prövning inte alls påverkas, se diagram 14.

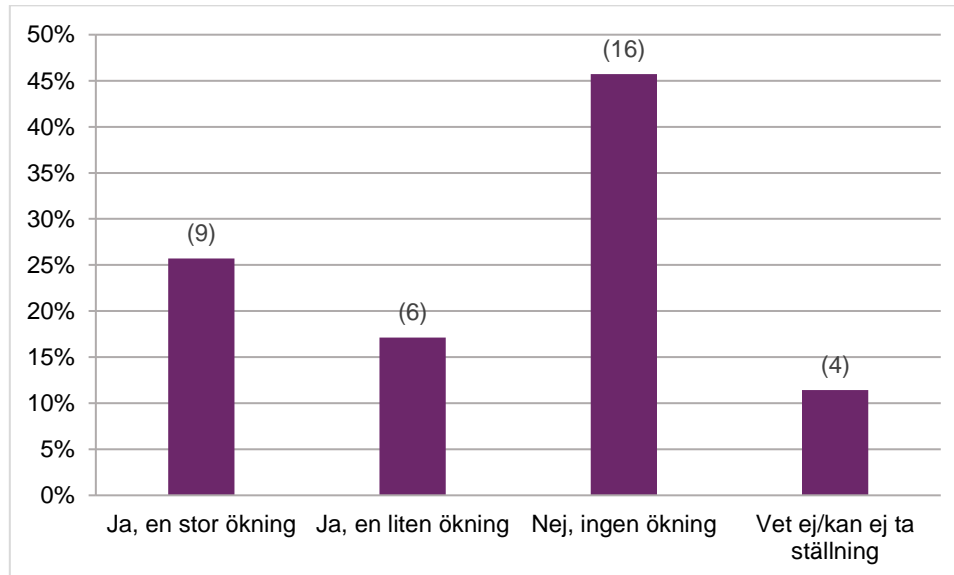
Diagram 14. Fråga: I vilken utsträckning påverkas möjligheten att genomföra prövning under hösten med anledning av covid-19-pandemin? (Andel (antal inom parentes))

n=35.

Huvudmännen har även fått svara på om de ser en ökad efterfrågan på att göra prövning under hösten. Huvudmännens svar på frågan varierar. En del huvudmän uppger att de har sett en ökad efterfrågan på att göra prövning under hösten, medan en del uppger att de inte har sett någon ökning, se diagram 15. En huvudman förklarar att de har haft en ökad efterfrågan på prövning eftersom de har tagit emot elever från andra kommuner där möjligheten att genomföra prövning tillfälligt har försvunnit.

Diagram 15. Fråga: Har ni sett en ökad efterfrågan på att göra prövning under hösten? (Andel (antal inom parentes))

n=35.

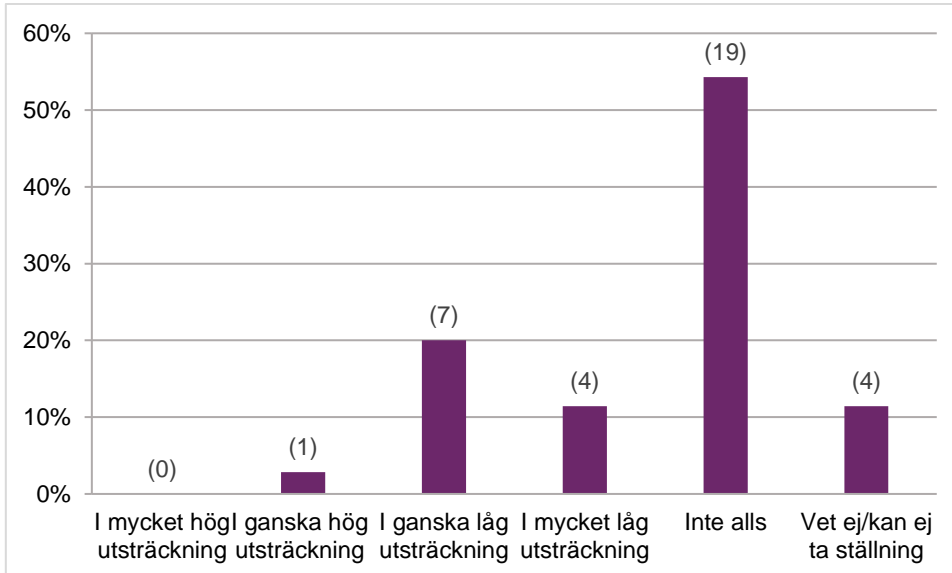
Huvudmän som svarar att deras möjligheter att genomföra prövning påverkas i någon utsträckning har fått svara på hur de hanterar situationen. Några huvudmän uppger att det nu har blivit längre väntetider på att få göra prövning, och att de behöver prioritera bland de som ansöker om prövning. En huvudman uppger att de har ökat möjligheterna att genomföra prövning, men att de trots det inte har kunnat genomföra prövning för alla som har sökt.

Några huvudmän uppger att de löser situationen med prövning genom samarbete med andra kommuner, så att elever kan genomföra prövningen i en annan kommun. Ytterligare några huvudmän uppger att elever ges möjlighet att göra prövning via en extern utbildningsanordnare när det inte går att genomföra i egen regi.

Validering av kunskap och kompetens

Validering innebär en värdering av kunskaper och kompetenser som en person skaffat sig genom studier eller samhällsliv eller arbetsliv inför studier på komvux. Huvudmännen har fått svara på i vilken utsträckning möjligheterna att validera elevers kunskaper påverkas under hösten med anledning av pandemin. En majoritet av huvudmännen, 54 procent, uppger att möjligheterna att validera elevers kunskaper inte påverkas alls. Totalt 11 procent, d.v.s. 4 huvudmän, uppger att deras möjligheter att validera elevers kunskaper påverkas i mycket låg utsträckning, och 20 procent uppger att de påverkas i ganska låg utsträckning. Endast en huvudman uppger att deras möjligheter att validera elevers kunskaper under hösten påverkas i ganska hög utsträckning, och ingen uppger att de påverkas i mycket hög utsträckning, se diagram 16.

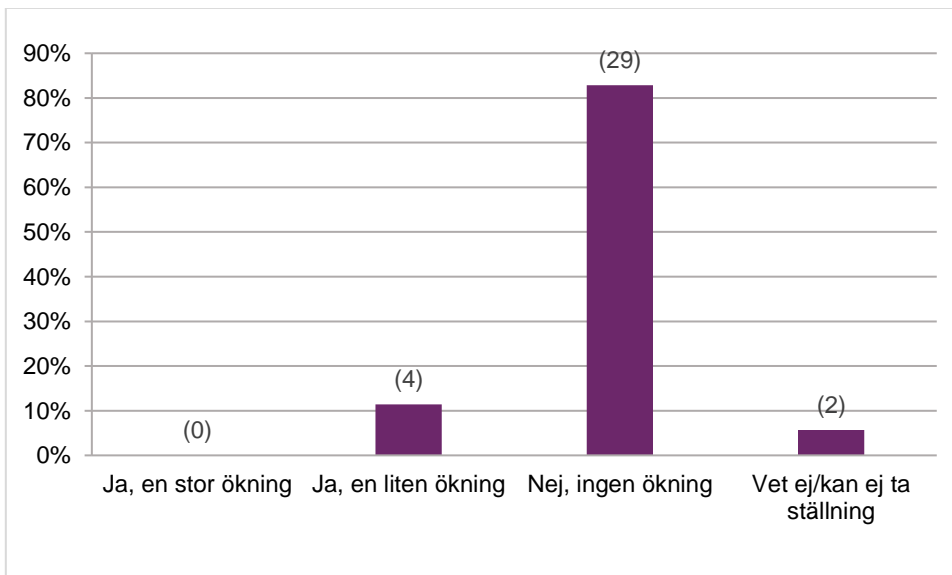
Diagram 16. Fråga: I vilken utsträckning påverkas möjligheten att validera elevers kunskaper under hösten med anledning av covid-19-pandemin? (Andel (antal inom parentes))

n=35.

Huvudmännen har också fått svara på om de sett en ökad efterfrågan på validering under hösten. De allra flesta, 83 procent, svarar att de inte sett någon sådan ökning, se diagram 17.

Diagram 17. Fråga: Har ni sett en ökad efterfrågan på validering under hösten? (andel (antal inom parentes))

n=35

Bilaga 1. Tillvägagångssätt.

Nedan beskrivs hur undersökningen har genomförts.

Genomförande

Totalt 11 medarbetare på Skolverket har deltagit i arbetet med att genomföra intervjuer med representanter för huvudmän inom komvux. Huvudmän fick frågorna på förhand under vecka 40 i syfte att kunna förbereda svar och utse en talesperson. Intervjuerna genomfördes över telefon vecka 41–42.

Intervjun bestod av kvantitativa och kvalitativa frågor och dokumenterades i ett enkätverktyg. Frågeguiden finns i sin helhet i bilaga 2.

Svarsfrekvens och urval

Totalt 40 huvudmän för komvux (kommuner) valdes ut för undersökningen. I urvalet valdes två kommuner från varje län ut.⁶ En förutsättning för att ingå i ramen för urvalet var att kommunen hade elever inom alla de verksamheter inom komvux som studien undersöker. Hänsyn har också tagits till hur stor del av utbildningen på komvux som kommunen genomför i egen regi.

Av de 40 huvudmän som valdes ut deltog 35 i undersökningen. Det ger en svarsfrekvens på 88 procent. I och med att det är ett relativt litet urval huvudmän som tillfrågats bör de andelar som uppges i rapporten tolkas indikativt. Att exakta procentsatser ändå redovisas i de flesta fall har till syfte att förenkla läsningen av rapporten.

Möjliga felkällor

Förutom att tiden för undersökningen har varit kort, cirka fyra veckor totalt, finns det några möjliga felkällor som är värda att nämna när undersökningens resultat ska tolkas. Till exempel genomfördes intervjuerna av ett relativt stort antal personer och de kan därför inte uteslutas att någon fråga kan ha feltolkats.

Det bör också noteras att studien bygger på huvudmännens egna bedömningar av den egna verksamheten. Att det är huvudmännens egna bedömningar kan ha särskilt stor påverkan i vissa fall. Detta gäller till exempel frågan om hur huvudmännen bedömer att distansundervisningen har fungerat och arbetet med elever i behov av stöd. Det finns en möjlighet att elever och personal har andra uppfattningar vad gäller dessa frågor och senare undersökningar skulle också kunna fånga upp kvalitetsbrister som inte nödvändigtvis framkommer i huvudmännens egna bedömningar under den tid verksamheten pågår.

⁶ Exklusive Gotland som inte var med i urvalsramen.

Bilaga 2. Frågeguide.

Frågor till huvudmän inom komvux med anledning av covid-19-pandemin

Skolverket har under året genomfört flera snabba studier för att bilda sig en uppfattning om läget i skolväsendet med anledning av covid-19-pandemin. Vi är nu intresserade av att veta mer om situationen inom komvux varit, och är, under hösten 2020. Vi skulle väldigt gärna komma i kontakt med er i egenskap av huvudman för kommunal vuxenutbildning för ert deltagande i en intervjuundersökning om detta under denna vecka.

Intervjuundersökningen riktar sig till ett urval av huvudmän för kommunal vuxenutbildning i hela Sverige. Resultatet kommer att redovisas samlat i en rapport i slutet av oktober. För att ni ska ha så bra förutsättningar som möjligt att besvara frågorna, vill vi redan i denna kontakt skicka frågorna, så att ni har en möjlighet att förbereda och vid behov inhämta information samt avgöra vem som är mest lämplig att svara på frågorna.

Intervjuerna beräknas ta mellan 30 och 45 minuter. Vi beklagar den korta framförhållningen för undersökningen.

Om ni har frågor om intervjuundersökningen vänligen kontakta:

Er medverkan är värdefull!

1. Inledande frågor/bakgrundsfrågor

1. Huvudmannens namn:
2. Vilken är din befattning?
3. Vilka verksamheter inom komvux kan du svara för?
 - Komvux på grundläggande nivå
 - Komvux på gymnasial nivå
 - Regionalt yrkesvux
 - Komvux i svenska för invandrare
 - Komvux som särskild utbildning

2. Söktryck under hösten

4. Ser ni någon förändring i söktryck under hösten i år jämfört med förra hösten?

	Ja, ökat	Ja, minskat	Nej, oförändrat	Vet ej/kan ej svara
Komvux på grundläggande nivå				
Komvux på gymnasial nivå				
Regionalt yrkesvux				
Komvux i svenska för invandrare				
Komvux som särskild utbildning				

5. Hur har covid-19-pandemin påverkat antagningen inom komvux under hösten (exempelvis tomma platser på kurser eller fler sökande än platser)? (Fritextsvar).

6.

3. Närvaro

7. Ser ni någon förändring i närvaro bland eleverna under hösten i år jämfört med förra hösten?

	Ja, den har ökat	Ja, den har minskat	Nej, den är oförändrad	Vet ej/kan ej svara
Komvux på grundläggande nivå				
Komvux på gymnasial nivå				
Regionalt yrkesvux				
Komvux i svenska för invandrare				
Komvux som särskild utbildning				

4. Studieavbrott

8. Ser ni någon förändring gällande studieavbrott under hösten i år jämfört med förra hösten?

	Ja, ökat	Ja, minskat	Nej, oförändrat	Vet ej/kan ej svara
Komvux på grundläggande nivå				
Komvux på gymnasial nivå				
Regionalt yrkesvux				
Komvux i svenska för invandrare				
Komvux som särskild utbildning				

5. Distansundervisningens omfattning och genomförande

9. Bedriver ni, med anledning av pandemin, mer distansundervisning nu i höst jämfört med förra hösten?

	Ja, mycket mer	Ja, lite mer	Nej, ungefär samma	Nej, mindre	Bedriver inte distansundervisning	Vet ej/kan ej ta ställning
Komvux på grundläggande nivå						
Komvux på gymnasial nivå						
Regionalt yrkesvux						
Komvux i svenska för invandrare						
Komvux som särskild utbildning						

10. Om ni har ställt om till mer distansundervisning, hur upplever ni att denna omställning har fungerat?

- Mycket bra
- Ganska bra
- Varken bra eller dåligt
- Ganska dåligt
- Mycket dåligt
- Vet ej/kan ej ta ställning
- Vill du utveckla ditt svar, till exempel angående utmaningar? Möjlighet att kommentera i fritext.

6. Elever i behov av stöd

10. Har era möjligheter att tillgodose elevers behov av stöd förändrats under hösten jämfört med samma period förra året?

- Ja, mycket lättare.
- Ja, lite lättare.
- Ja, lite svårare
- Ja, mycket svårare
- Nej
- Vet ej/kan ej ta ställning

11. Om möjligheterna att tillgodose elevers behov av stöd har förbättrats, beskriv hur. (fritextsvar)

12. Om möjligheterna har försämrats, hur arbetar ni för att kunna möta behoven? (fritextsvar)

7. Komvux som särskild utbildning

13. Finns det några specifika utmaningar i arbetet med eleverna inom komvux som särskild utbildning med anledning av covid-19-pandemin? I så fall vilka?

(Fritextsvar)

14. Om det finns specifika utmaningar i arbetet med eleverna inom komvux som särskild utbildning för vuxna med anledning av covid-19 pandemin, hur hanterar ni det? (Fritextsvar)

8. Komvux i svenska för invandrare

15. Finns det några specifika utmaningar i arbetet med eleverna inom sfi med anledning av covid-19-pandemin? I så fall vilka? (Fritextsvar)

16. Om det finns specifika utmaningar i arbetet med eleverna inom sfi med anledning av covid-19 pandemin, hur hanterar ni det? (Fritextsvar)

9. Arbetsplatsförlagt lärande (apl)

17. I vilken utsträckning påverkas möjligheten att genomföra apl under hösten med anledning av covid-19-pandemin?

- I mycket hög utsträckning,
- I ganska hög utsträckning,
- I ganska låg utsträckning,
- I mycket låg utsträckning,
- Påverkas inte
- Vet ej/kan ej ta ställning

18. Om möjligheten att genomföra apl påverkas under hösten, vilka kurser berör det främst? (Fritextsvar)

19. Har ni behövt skjuta fram apl från våren med anledning av covid-19-pandemin?

- Ja, i samtliga fall
- Ja, i vissa fall
- Nej, inte alls
- Vet ej/kan ej ta ställning

20. Om ni skjutit fram apl från våren, kommer den att kunna genomföras under hösten?

- Ja, i samtliga fall
- Ja, i vissa fall
- Nej, inte i några fall

- Vet ej/kan ej ta ställning

10. Lärlingsutbildning

21. I vilken utsträckning påverkas möjligheten att genomföra lärlingsutbildning under hösten med anledning av covid-19-pandemin?

- I mycket hög utsträckning,
- I ganska hög utsträckning,
- I ganska låg utsträckning,
- I mycket låg utsträckning,
- Påverkas inte
- Vet ej/kan ej ta ställning
- Erbjuder inte lärlingsutbildning

22. Om möjligheten att genomföra lärlingsutbildning påverkas under hösten, vilka kurser berör det främst?

11. Praktiska moment

23. I vilken utsträckning påverkas möjligheten att genomföra praktiska moment, exempelvis laborationer eller moment i yrkeskurser, under hösten med anledning av covid-19-pandemin?

- I mycket hög utsträckning,
- I ganska hög utsträckning,
- I ganska låg utsträckning,
- I mycket låg utsträckning,
- Påverkas inte
- Vet ej/kan ej ta ställning

24. Om möjligheten att genomföra praktiska moment påverkas under hösten, hur hanterar ni det? (Fritextsvar)

25. Har ni behövt skjuta fram praktiska moment från våren med anledning av covid-19-pandemin?

- I mycket hög utsträckning,
- I ganska hög utsträckning,
- I ganska låg utsträckning,
- I mycket låg utsträckning,
- Inte alls
- Vet ej/kan ej ta ställning

26. Om ni skjutit fram praktiska moment från våren, kommer de att kunna genomföras under hösten?

- Ja, i samtliga kurser
- Ja, inom vissa kurser
- Nej, inte i några kurser

- Vet ej/kan ej ta ställning

12. Prövning

27. I vilken utsträckning påverkas möjligheten att genomföra prövning under hösten med anledning av covid-19-pandemin?

- I mycket hög utsträckning,
- I ganska hög utsträckning,
- I ganska låg utsträckning,
- I mycket låg utsträckning,
- Inte alls
- Vet ej/kan ej ta ställning

28. Har ni sett en ökad efterfrågan på att göra prövning under hösten?

- Ja, en stor ökning
- Ja, en liten ökning
- Nej, ingen ökning
- Vet ej/kan ej ta ställning

29. Om möjligheten att genomföra prövning påverkas under hösten, hur hanterar ni det? (Fritextsvar)

13. Validering

30. I vilken utsträckning påverkas möjligheten att validera elevers kunskaper under hösten med anledning av covid-19-pandemin?

- I mycket hög utsträckning
- I ganska hög utsträckning
- I ganska låg utsträckning
- I mycket låg utsträckning
- Inte alls
- Vet ej/kan ej ta ställning

31. Har ni sett en ökad efterfrågan på validering under hösten?

- Ja, en stor ökning
- Ja, en liten ökning
- Nej, ingen ökning
- Vet ej/kan ej ta ställning

32. Om möjligheten att validera elevers kunskaper påverkas under hösten, hur hanterar ni det? (Fritextsvar)